

Archeologische inventarisatiescan

Onderwerp: 2020.006 VOPAK tankgroep

Datum: Maart 2020

Door: R. Terluin, archeoloog gemeente Vlaardingen

Inleiding

VOPAK is voornemens bij de tankgroep 3000 te slopen en nieuwe tanks te plaatsen (voor locatie, zie bijlage 1). Aangenomen wordt dat deze vervanging overeenkomt met de eerdere vervanging bij tankgroep meer westelijk van het huidige plangebied (tankgroep 2000). Hier werden de nieuwe tanks onderheid met een dicht palennet.

Archeologie

Schematisch gezien bestaat de holocene ondergrond van Vlaardingen uit een opeenvolging van klastische pakketten (met name klei) en veenlagen. In deze pakketten hebben zich krekken ingesneden, met daarlangs meer zandige oeverwallen. Onder het holocene pakket ligt een zandpakket uit de laatste ijstijd. Specifiek voor de planlocatie is de vermoedelijke aanwezigheid van een flank van een rivierduin uit het einde van deze periode. De top van deze duin ligt ongeveer 650 m naar het noorden. Ter hoogte van het plangebied ligt volgens bijkaart 2 van de geologische kaart 37-00st (Rotterdam- oost) de top op circa 17 m onder NAP. Volgens profielen blad 2 van dezelfde kaart ligt er in / nabij het plangebied tevens een brede DO / DI geul.

Bijlage 2 geeft de archeologische verwachtingkaart voor het gebied weer (Van Loon, 2011). De planlocatie ligt op de rand van een gebied met een middelhoge archeologische verwachting voor de periodes tot en met het neolithicum en ijzertijd - Romeinse tijd. Van bijlage 5 uit Van Loon (2011) is af te leiden dat het plangebied, in ieder geval na de overstromingen in de middeleeuwen tot in de 20ste eeuw buitendijks lag. Het toenmalige gorzengebied lag op circa een halve meter onder NAP.

Booronderzoek ter hoogte van het plangebied maar ongeveer 250 m naar het westen geeft aan dat de top van het bovenste veen pakket in de ondergrond dateert uit circa 2000 voor Chr (Coppens, 2012). Deze top ligt op daar ongeveer 8 m onder NAP. De afwezigheid van veen op hogere niveaus suggereert dat de loop van en overstromingen vanuit de (toenmalige) Merwede dit later gevormde veen en mogelijk andere paleolandschappen ter plekke hebben weggeërodeerd. Deze suggestie wordt ondersteund door onderzoek circa 500 m noordelijker, waar de top van de bovenste veenlaag op ongeveer 5 á 6 m onder NAP ligt, en waarschijnlijk dateert uit de laatste twee eeuwen voor de jaartelling (Timmerman, 2012). Daarentegen is het ook mogelijk dat de op de geologische profiel kaart geprojecteerde DO / DI geul hiervoor verantwoordelijk is geweest. Het booronderzoek door Coppens heeft echter geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een vindplaats opgeleverd.

Recentelijk zijn sonderingen gezet bij de tankgroep 5000 (Sonderingen 8-64). Deze unit grenst aan de oostzijde van tankgroep 3000. Het beeld dat de sonderingen opleveren verschilt nauwelijks van het beeld van het sonderingonderzoek bij tankgroep 2000, dat nader door archeologisch onderzoek is getoetst (zie Coppens 2012). Uit beide sonderingsonderzoeken komt een veen pakket rond 7 m onder NAP en een pakket rond 11 m onder NAP naar voren. Coppens legt het bovenste veen pakket op 8 m onder NAP, en dateert de top ervan rond circa 2000 voor Chr. Gezien de overeenkomende sonderingen en de nabije ligging is het waarschijnlijk dat het bovenste veen pakket bij tankgroep 5000 ook rond 2000 voor Chr. dateert.

Archeologische verwachting planlocatie

Het huidige maaiveld ligt bij tankgroep 3000 tussen 3 en 4 m boven NAP. Op basis van bovenstaande luidt de verwachting dat de ondergrond bestaat uit een ophogingspakket van enkele meters dik, waaronder klastische afzettingen vanuit de (toenmalige) Merwede. De loop van de rivier of het insnijden van een geul heeft mogelijk oude paleolandschappen van na 2000 voor Chr. weggeërodeerd. Uit de tijd van de buitendijkse ligging zijn geen woonsporen te verwachten. Mogelijk wel verloren lading, gezonken schepen en dergelijke. De kans hierop is echter klein.

Zeer diep in de ondergrond ligt naar verwachting de flank van een rivierduin, waarvan de top op ongeveer 500 m noordelijk ligt. De exacte hoogteligging van de flank ter plekke van tankgroep 3000 is echter onduidelijk. Op de flank kunnen prehistorische vondsten liggen. Voor de veen- en klei pakketten die op deze flank liggen geldt een lagere verwachting op het aantreffen van dergelijk materiaal. Wellicht dat een kreek zich in deze pakketten heeft uitgesneden, waarlangs op oeverwallen

prehistorische bewoning is geweest. Het is echter meer aannemelijk dat de woon of activiteitensporen uit deze periode op top van de rivierduin liggen. Immers, aangezien deze top nu op ongeveer 4 m onder NAP ligt, zal deze toen nog prominent in het landschap zichtbaar zijn geweest.

Nader archeologisch onderzoek

In principe dienen terreinen met een archeologische verwachtingswaarde nader onderzocht te worden. Nader archeologisch onderzoek kan worden uitgevoerd door gravend onderzoek of door booronderzoek. Aangezien een ophogingspakket van enkele meters dikte op de locatie aanwezig is, is het uitvoeren van gravend archeologisch onderzoek in praktische zin zeer moeilijk uitvoerbaar. Het alternatief is nader onderzoek in de vorm van het zetten van boringen.

De vraag is of dit alternatief leidt tot meer inzicht. De bodemopbouw op de locatie stemt in hoge mate overeen met een nabijgelegen locatie waar al een inventariserend archeologisch onderzoek in de vorm van een booronderzoek uitgevoerd is. De verwachting is daarom gerechtvaardigd dat het uitvoeren van een soortgelijk booronderzoek weinig nieuw inzicht bij zal dragen.

De kans dat archeologische waarden op een diep niveau verstoort worden is klein. Deze waarden zijn meet noordelijk te verwachten.

Conclusie

De opbouw van het plangebied stemt naar verwachting overeen met een reeds archeologisch onderzocht gebied westelijk van de planlocatie. De ingreep zal naar verwachting geen archeologische waarden raken. Het herhalen van een booronderzoek zoals op die locatie uitgevoerd is draagt weinig kenniswinst in zich. Gravend nader archeologisch onderzoek is in praktische zin nauwelijks uitvoerbaar.

Advies archeologisch onderzoek

Er is geen nader archeologisch onderzoek noodzakelijk.

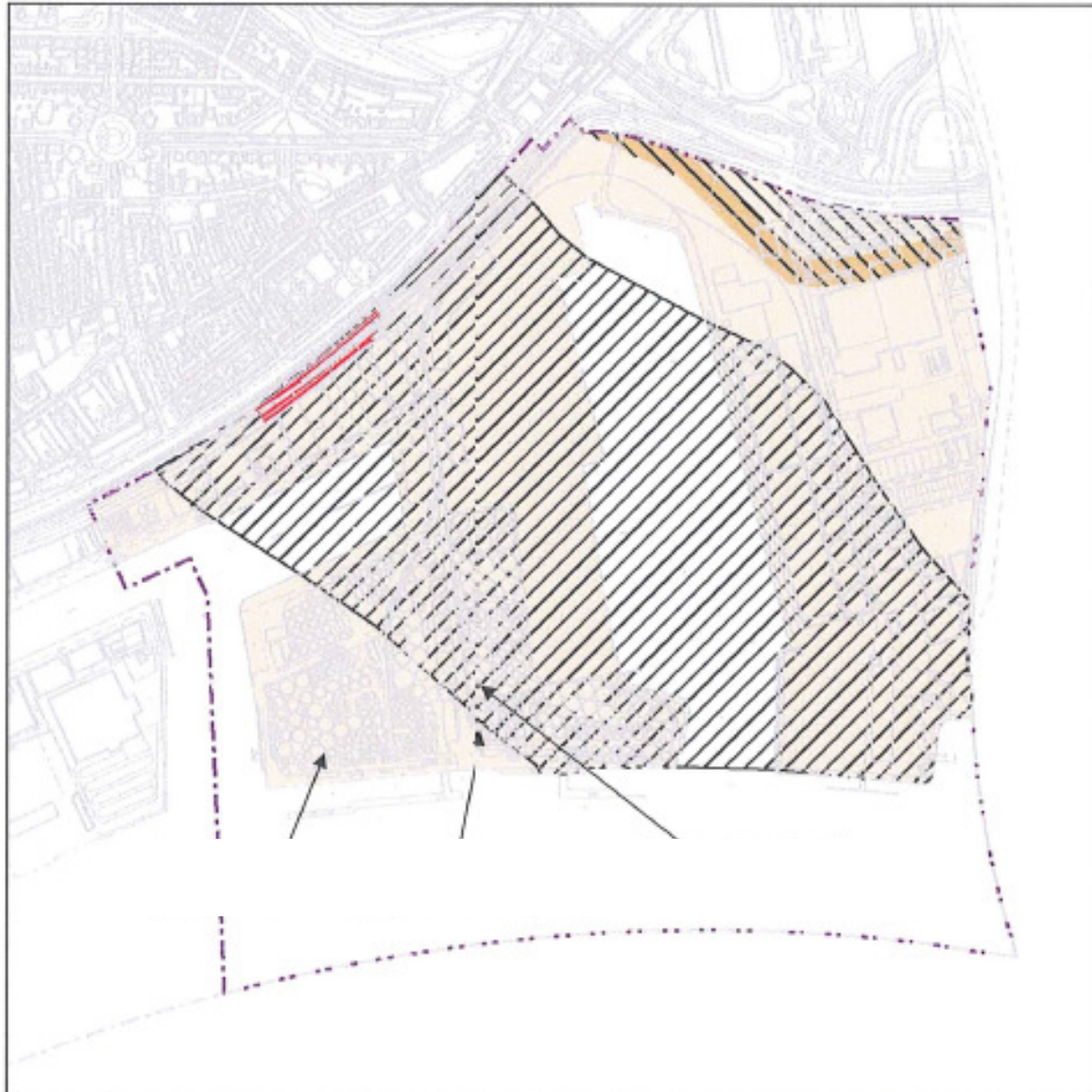
Bronnen

- Coppens, C.H .F., 2012: Plangebied Vopak Terminal Vlaardingen, gemeente Vlaardingen; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)
- Timmerman, R., 2012: Plangebied Koningin Wilhelminahaven NZ 27, gemeente Vlaardingen; archeologisch vooronderzoek: een aanvullend bureau- en inventariserend veldonderzoek
- Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO, 1998: Geologische kaart van Nederland 1:50.000, Blad Rotterdam Oost (37 0).
- Van Loon, C., 2011: Archeologisch inventarisatierapport 1. Bestemmingsplan 227 (in voorbereiding): Rivierzone-oost
- Sonderingen 8-64: sonderingen op VLAK-archief, onder nummer 8-64 VLAK-archief: Archief van het Vlaardings Archeologisch Kantoor, gemeente Vlaardingen .

Bijlage: ligging tankgroep(en)

Bijlage 2. Archeologische waarden- en verwachtingen

Legenda

- Bestemmingsplangebied.
Lage verwachting bronstijd en vroege middeleeuwen,
middelhoge verwachting op kades uit de nieuwe tijd.
- Gebied van archeologische waarde met een
hoge verwachting voor neolithicum en een
middelhoge verwachting voor ijzertijd en later.
- Gebied met een hoge archeologische verwachting op
12e eeuw na Chr. (dijklichaam) en een middelhoge
verwachting voor ijzertijd - Romeinse tijd.
- Gebied met een middelhoge archeologische verwachting
voor ijzertijd - Romeinse tijd.
- Gebied met een middelhoge archeologische verwachting,
vondsten en sporen laat-paleolithicum t/m neolithicum.
- Gebied met een middelhoge archeologische verwachting
voor 12e eeuw en later.

0 125m 250m 500m

